

Rifleskyting for storviltjegere

Hefte er utarbeidet i samarbeid mellom Norges Jeger- og Fiskerforbund og Det frivillige Skyttervesen, med støtte fra Miljødirektoratet

Skyteprøve for storviltjegere

Jegere som jakter storvilt med rifle må bestå en årlig skyteprøve for hver rifle som skal benyttes under jakt og felling. Dokumentasjon for bestått skyteprøve kan enten føres på jegeravgiftskortet, eller på eget skjema godkjent av Miljødirektoratet.

Med storvilt menes følgende viltarter; elg, hjort, dåhjort, villrein, rådyr, villsvin, muflon, moskusfe, bjørn, ulv, jerv og gaupe. (Skyteprøve for storviltjegere må også avlegges for jakt på sel.)

Obligatoriske treningsskudd

Første del av skyteprøven består av 30 obligatoriske treningsskudd med rifle på valgfri blink. Dette skal skje over minst to forskjellige dager, med maksimalt 15 skudd godkjent per dag. Geværets kaliber skal tilfredsstillende kravet til anslagsenergi for jakt på en av storviltartene. Det kan ikke benyttes våpentyper som er forbudt til jakt.

Skyteprøven

Siste del av skyteprøven kan gjennomføres på flere forskjellige måter. Felles for alle er at skyteprøven må gjennomføres for **hver rifle** som skal benyttes under storviltjakta. For systemrifler med flere løp, skal skyteprøven gjennomføres med **hvert løp** som skal benyttes. Det skal brukes lovlig jaktammunisjon for storvilt under prøven, det vil si ekspanderende prosjektil, som oppfyller et gitt minimumskrav til anslagsenergi.

Alternativ 1 - Skudd mot villreinfigur:

Skyteprøven består av **fem** skudd mot villreinfigur, godkjent av Miljødirektoratet. Ved bruk av kombivåpen (rifle/hagle), drillinger og rifle med dobbelt løp, skytes **tre** skudd. Alle skuddene må treffe innenfor det angitte området (sirkel med diameter på 30 cm).

Alternativ 2 - Bjørneprøven:

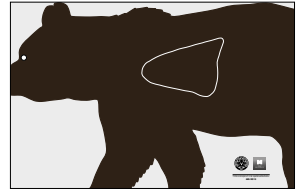
Bjørneprøven er godkjent som storviltprøve, og rovviltjegere oppfordres spesielt til å velge denne skyteprøven. Skytingen mot bjørnefigur godkjent av Miljødirektoratet, skal foregå etter følgende program:

Øvelse 1: Sidefigur av bjørn med avstand 100 m.
En serie på fire skudd innen 40 sek. Krav:
fire treff innen treffområdet (hjerne/lunge).

Øvelse 2: Sidefigur av bjørn med avstand ca. 40 m.
En serie på fire skudd innen 40 sek. Krav:
fire treff innen treffområdet (hjerne/lunge).

Øvelse 3: Frontfigur av bjørn med avstand ca. 20m.
to skudd, det andre skuddet må skytes innen fire sek. etter første
skudd. Krav: Ingen krav om treff innen oppmerket treffområde.

Godkjenning av skyteprøve for bjørnejegere skjer øvelse for øvelse. Etter bestått øvelse 1, må jegeren gjennomføre øvelse 2. Dersom jegeren ikke greier kravet til øvelse 2 etter første forsøk, er det bare øvelse 2 som må tas om igjen. Alle 3 øvelsene må gjennomføres samme dag. Det er valgfri skytestilling, men ikke liggende eller fra skytebenk. Støtte i form av reim og skytestokk er tillatt, mens fastmonterte støttebein ikke er tillatt.

Alternativ 3 - Elgskyting:

For de som ønsker en ekstra utfordring, kan skyteprøven avlegges etter NJFFs program i elgskyting. Det skytes 15 skudd etter følgende program:

1. Mot stillestående elg - 5 skudd knestående eller sittende. Krav 5 treff.
2. Mot stillestående elg - 5 skudd stående. Krav 3 treff.
3. Mot løpende elg - 5 skudd stående. Krav 3 treff.

Instruks om skyteprøve for storviltjegere finnes i Veileder til forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst med kommentarer, instruksjer og avtaler (M-64 2013).

Instruksen er tilgjengelig på www.miljodirektoratet.no og på nettsidene til Det frivillige Skyttervesen (DFS) og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF).

Treningskudd og skyteprøve for storviltjegere

Skyteprøven for storviltjegere arrangeres av lokale lag og foreninger tilsluttet DFS og NJFF, og evt. andre arrangører godkjent av Miljødirektoratet.

I de aller fleste kommuner finnes en eller flere skytebaner tilhørende DFS eller NJFF. Kontaktinformasjon til nærmeste lokallag/forening finnes på www.dfs.no og www.njff.no

Kartreferanser til de fleste skyteanlegg finnes på www.idrettsanlegg.no.

Forberedelser før skyting

Som ansvarlig jeger er det viktig å foreta puss og vedlikehold av våpenet før det blir satt i våpenskapet etter jakta. Sett også av noen minutter til en sjekk av våpenets tilstand før årets sesong.

Sjekkliste for våpen og tilhørende utstyr:

1. Løp (tørrpusset og fritt for fremmedlegemer)
2. Kikkert (godt festet, hel og duggfri)
3. Montasje (solid og godt festet)
4. Skjeft og skjefteskruer (tilskrudd evt. m/riktig moment)
5. Reim (godt festet)
6. Magasiner (uten bulker og andre skader)
7. Evt. lydtemper (godt tilskrudd, hel og fritt for fremmedlegemer)
8. Riktig ammunisjon (riktig kaliber, lovlig jaktammunisjon)
9. Puss og vedlikehold for øvrig (sjekk for rust, bruk olje for å forebygge)
10. Hørselvern (hele pakninger, bytt batterier i elektroniske hørselvern)

Tips til storviltjegeren

Ulike jaktformer og ulike vilt stiller forskjellige krav til jegerens skyteferdigheter. For storviltjegeren er det skyteprøven for storviltjegere som angir minimumskravet til skyteferdighet. Ut over dette kravet er det jegeren selv som må vurdere egne begrensninger. Jegere bør derfor legge vekt på å trene på en realistisk måte, dvs. i de skytestillingene og på de avstander en forventer å benytte på jakt.

Sittende og stående skytestilling er de vanligste skytestillingene på jakt. Alle jegere bør derfor trene på disse skytestillingene også på skytebanen. Treningsskyting med tofot, skytestokk og andre hjelpemidler kan være nyttig. De som har muligheten kan med fordel legge inn noen skudd mot løpende elg – det gir et nyttig innblikk i vanskelighetsgraden av å skyte mot vilt i bevegelse.

Her er noen utvalgte tips til alle som jakter med rifle.

Tips 1:

Det kan med fordel benyttes støtte/skytebenk/anlegg for å få en mest mulig presis innskyting. Den vanligste innskytingsavstanden er 100 m. Har man kun tilgang på 100m bane, men ønsker å skyte inn for lengre hold, kan man skyte inn med treffpunkt ca 4-5 cm over midten på 100 m, noe som tilsvarer en innskyting "midt i" på ca 170m. Dette er normal kulebane for vanlige kalibre egnet til storviltjakt, med mindre variasjoner. Med en slik innskyting vil avviket innenfor 200 m maksimalt være ca 5 cm fra siktelinjen. Man kan da sikte midt på målet ved alle aktuelle skyteavstander på storvilt, og treffe med et akseptabelt avvik uten å forlegge siktepunkt eller justere siktet.

Tips 2:

De fleste storviltjegere bruker i dag kikkertsikte da det gir åpenbare fordeler framfor andre siktemidler. Fordelene ligger i forstørrelsen, forsterkningen av lyset og at selve siktingen blir enklere. Før jegeren tar i bruk kikkertsiktet bør han sette seg inn i hvordan det justeres. For eksempel er det greit å vite hvor mye siktet flytter seg pr knepp på 100 m. Her er hovedregelen at europeiske sikter vanligvis har 1 cm pr knepp. Amerikanske sikter har vanligvis $\frac{1}{4}$ tomme, dvs. ca. 0,7 cm pr knepp.

Tips 3:

En lydtemper har både positive, og negative egenskaper. Det positive er først og fremst at lyden dempes slik at faren for hørselskader reduseres, samt at rekylen blir svakere. På den negative siden kommer økt lengde og tyngde på våpenet (noe som ofte løses ved å korte ned pipa noen cm.). Vær oppmerksom på at treffpunktet kan variere en god del ved skyting med og uten demper påmontert. Ved jakt med lydtemper, skal den også være påmontert under innskyting.

Tips 4:

Ved oppskyting til Storviltprøven er det tillatt å bruke reim, men ikke anlegg. På jakt anbefales at man bruker de hjelpemidler som er tilgjengelige, og et hovedprinsipp er å skyte i den stillingen man holder våpenet mest stødig. Normalt vil dette være den laveste stillingen man har fri sikt fra. For ekstra støtte kan man i liggende skytestilling bruke påmontert tofot eller jaktsekk som anlegg. Mange utnytter også terrengets beskaffenhet, spesielt under jakt på villrein.

Liggende skyting med reim er en meget stødig skytestilling. Våpenets bære-reim kan benyttes, men best egnet er reimer laget spesielt med det formål å gi støtte under skyting. I liggende stilling skal man ideelt sett ligge med litt vinkel i forhold til skyteretningen, og med høyre kne (motsatt for linksskyttere) trukket noe opp slik at magen ikke presser mot underlaget. Venstre albue, venstre hoftekam og innsiden av høyre kne vil da sammen med høyre albue danne de viktigste støttepunktene mot underlaget.

Tips 5:

En god sittestilling er en praktisk og anvennelig skytestilling på jakt. Sitt stødig mot underlaget, for eksempel på en stubbe eller liknende. Ha en passe bred fotstilling. Venstre albue støttes mot venstre kne, og våpenet holdes med et godt grep om forskjeftet. Høyre albue bør støttes på høyre kne. Dette er blant de mest brukte skytestillinger under jakt.

Knestående er en god skytestilling som er aktuell for jegere å benytte. Stillingen er med litt trening like stødig som sittende stilling, samtidig som den kan inntas raskt. Også i denne stillingen kan man med fordel benytte skytereim eller jegerstropp for ekstra støtte.

Tips 6:

Bruk av skytestokk har ikke vært like vanlig i Norge som i mange andre land. Sørøver i Europa, samt i Afrika, er bruk av skytestokk en selvfølge for en stor andel jegere. De senere årene har det også blitt vanligere med slike hjelpemidler her hjemme. Det finnes et utall varianter – alt fra en kjepp som man enkelt kan lage selv, til mer "avanserte" utgaver med to eller tre bein. Skytestokkene man får kjøpt i butikken er som regel sammenleggbare eller teleskopiske, slik at de kan tilpasses både sittende og stående skyting. På lik linje som man trener på de ulike skytestillingene, må jegeren også trene på bruk av skytestokk før det brukes på jakt.

Tips 7:

Så langt det er mulig bør skyting med anlegg benyttes på jakt, men noen ganger er stående skyting uten anlegg aktuelt. Stående er det beste alternativet å bruke mot dyr i bevegelse, og bør kun brukes på relativt korte avstander. Kroppstyngden skal være godt fordelt på begge bein og med kroppen i god balanse. Ved stående skyting på jakt anvendes som hovedregel "lang arm", det vil si godt grep om forskjefet og uten støtte mot kroppen. Denne stillingen gir god bevegelighet og godt rekylopptak (spesielt ved bruk av kraftige kalibre). Bruk av reim i denne stillingen er i de fleste tilfeller mindre aktuelt.

Tips 8:

Ved raske jaktskudd i stående stilling har en gjerne kroppstyngden plassert noe lengre fram enn ved "vanlig" ståendeskyting (vist på forrige side). Når slike situasjoner kan forventes bør jegeren innta en utgangsstilling med munningen pekende i retning av området hvor målet/dyret forventes på dukke opp.

Tips 9:

På samme måte som ved hageskyting bør en ved raske skudd i stående skytestilling ha munningen pekende mot målet gjennom hele anleggsbevegelsen. En oppnår da en kortest mulig bevegelse for å få våpenet i anlegg, og en vil finne målet i kikkertsiktet i det øyeblikket anleggsbevegelsen er fullført. Selv om vi normalt ikke skyter på dyr i rask bevegelse, kan det være tilfeller hvor dette likevel er aktuelt (dyr som allerede er påskutt ol.). Da er det nyttig at anleggsbevegelsen er godt innøvd.

Tips 10:

Felt-, jaktfelt- og elgskyting er god trening for deg som vil bli en bedre skytter. Felt- og jaktfeltskyting består av 30 skudd, der det skytes mot 5 – 10 forskjellige figurer på ulike hold. Skytestillingene kan variere. Elgskyting foregår på 100m avstand mot elgfigur. Det skytes mot stillestående figur i sittende og stående skytestilling, samt mot løpende elgfigur. En konkurranse består av 15 eller 20 skudd.

Deltar man på et skytestevne i regi av NJFF eller DFS etter 31. mars, godskrives skuddene som obligatoriske treningsskudd i forbindelse med skyteprøven for stoviltjegere samme jaktår.

Treningstips:

- Start skytetreningen tidlig – ikke vent til de siste ukene før jakta.
- Foreta en grundig sjekk av våpen, siktemidler og utstyr.
- Vær nøye med innskyting av jaktammunisjonen, og husk at ny ammunisjon krever ny innskyting. (Vær også oppmerksom på at treffpunkt ofte endres med og uten lyddemper påmontert.)
- Tren i realistiske skytestillinger på skytebanen (og tørrtren i de ulike skytestillingene hjemme).
- Tren heller korte økter og ofte, enn mye og sjelden.

Øvelsesskyting hjelper!

En undersøkelse (Bedre jakt, NJFF) viser at ett av ti førsteskudd mot elg er et bom- eller skadeskudd! Samtidig vet vi at øvelsesskyting reduserer antall bom- eller skadeskudd betydelig. Disse fire momentene er basert på denne informasjonen. De er rettet mot elgjakt, men kan overføres til all jakt med rifle. Følg dem!

1. Skudd i fart.

Skudd mot elg i fart gir nær tre ganger så stor sjanse for bom- eller skadeskudd. Legg opp jakta slik at du kan skyte på dyr i ro.

2. Skuddavstand.

En middels jeger må holde seg til skuddavstander under 70 meter på elg i ro for å ha tilstrekkelig sikkerhet på å treffe godt. På elg i sakte fart må skuddavstanden reduseres vesentlig. Legg opp jakta slik at du får kjente avstander innenfor de grenser som gjelder for dine ferdigheter.

3. Siktepunkt og vinkel på elgen.

Sikt mot hjerte- og lungeområdet på elgen. Dødelig område er her seks ganger bredere enn ved skudd mot nakke.

4. Øvelsesskyting hjelper.

Tren på de skytestillingene du bruker under jakt, og bli kjent med de ferdighetene du har som skytter.

Avtrekk

Ved all skyting er avtrekksteknikken særdeles viktig. En godt trent skytter har en hurtig, men likevel jevn og myk fingerbevegelse som knapt merkes. Den utrente og skuddredde rykker av skuddet med "halve" kroppen. Det siste medfører stor munningsbevegelse i avtrekksøyeblikket og følgelig et dårlig skudd. Avtrekket skal være stødig, kontrollert og bestemt.

Det er viktig med avspent musklatur i skulderpartiet når man skal skyte. Avspente skuldre gir et godt rekylmottak, og øker sjansene for å få et godt treff.

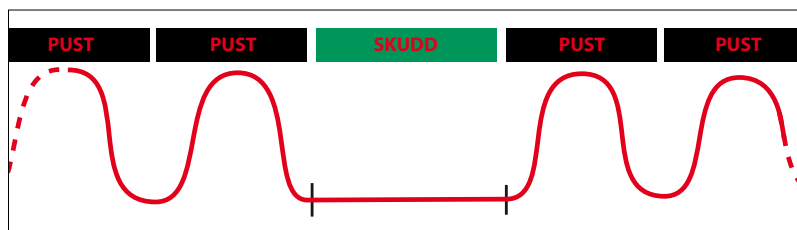
Puste- og sikteteknikk

Sikteteknikken med rifle kan deles inn i fire faser:

1. Før våpenet i anlegg.
2. Grovsikt mot målet. Trekk pusten et par ganger.
3. Slipp pusten ut og stopp pusten (max. 3-5 sek.). Finsikt og øk presset mot avtrekkeren etter hvert som siktet nærmer seg målet.
4. Når siktet ligger riktig, "klem" skuddet av.

Jegere kan med fordel lære seg å sikte med begge øynene åpne. Det byr vanligvis ikke på større problemer ved skyting med rifle, men det er ikke en like avgjørende faktor ved rifleskyting som ved hagleskyting.

Dersom man sikter for lenge før avtrekk, vil man bli sliten i øynene. Da bør skytteren avbryte siktingen og avlaste øyet noen sekunder før innsikting starter på nytt. Det samme gjelder pusten (ref. pkt. 3)- holder man pusten for lenge blir man urolig – trekk da pusten et par ganger og start på nytt.

Vis andre at geværet er tomt!

La sluttstykket være i bakre stilling når du bærer våpenet i nærheten av andre – både på skytebanen og under pauser i jakta. Da vil alle kunne se at våpenet ikke er ladd. Dette er et krav på NJFFs skytebaner. Når jegeren beveger seg i terrenget bør sluttstykket være igjen (evt. tatt ut), slik at man ikke mister det.

Bær geværet riktig!

På skytebanen skal alltid geværet bæres med munningen opp. Våpenet bæres og transporteres uten løst magasin. Dette er et krav på DFS-skytebaner.

Sikkerhetsregler på NJFF skytebaner:

1. Våpenet skal bæres åpent og tomt for ammunisjon, brukket våpen eller tilbaketrukket sluttstykke.
2. Hold orden på ammunisjonen.
3. Berør ikke annen skytters utstyr uten samtykke.
4. Hold barn borte fra standplass og sikkerhetszone.
5. Lading skal bare skje på anvist standplass, og etter anvisning av standplassleder.
6. Ladd våpen skal alltid peke i skyteretningen.
7. Når sikkerhetsmerke vises, skal ammunisjon straks tas ut av våpenet.
8. Bruk hørselvern.

Visitasjon av våpen

Før du forlater standplassen skal våpen og alle magasiner være tømt. Standplassleder plikter å kontrollere dette.

Skytteren har uansett selv ansvaret.

Sikkerhetsregler på DFS skytebaner:

- 1 Gå ut fra at ethvert våpen kan være ladd. Behandle det derfor alltid som om det er ladd.
- 2 Ta eller overta aldri et våpen, ditt eget eller andres, uten først å forvise deg om at det ikke er ladd. Kontrollér med løpet i en farefri retning og uten å komme nær avtrekkeren. Rør ikke andres våpen uten tillatelse fra eieren.
- 3 Våpenet skal ikke vendes mot noe menneske, og med ladd våpen skal du ikke sikte mot noe annet enn det mål det skal skytes mot.
- 4 Bær geværet med munningen opp. Våpenet bæres og transporteres uten magasin.
- 5 Gi eller sett aldri fra deg et ladd våpen - selv ikke for et øyeblikk. Grip aldri om et våpen med fingeren gjennom avtrekkerbøylen.
- 6 Sikte- og avtrekksøvinger skal kun foregå fra anvist plass når sikkerhetsmerket ikke er framme. Prøving av patroner bak standplass er strengt forbudt.
- 7 Du skal alltid rette deg etter standplasslederens anvisninger. Bli i stilling til stanssignalet er gitt slik at du ikke forstyrrer andre skyttere.
- 8 Lading skal kun foretas på standplass og under ingen omstendighet før på standplasslederens ordre. Løpet skal alltid peke i målretningen under lading. Du skal ikke skyte før du er klar over målet, og ikke før det er kommandert ild.
- 9 Når sikkerhetsmerket vises, eller når skivene settes i halvstilling, skal all skyting på holdet opphøre. Hvis skytingen av en eller annen grunn stanses, skal våpenet sikres, eventuelt tømmes, og legges ned på standplassen.
- 10 Før du forlater standplassen skal våpen og alle magasiner være tømt. Standplassleder plikter å kontrollere dette. Du har uansett selv ansvaret.

Dokumentasjon av obligatoriske skudd:

Antall skudd	Dato	Kontrollør	Stempel

Antall skudd	Dato	Kontrollør	Stempel

Antall skudd	Dato	Kontrollør	Stempel

Antall skudd	Dato	Kontrollør	Stempel

Antall skudd	Dato	Kontrollør	Stempel

Antall skudd	Dato	Kontrollør	Stempel

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Postboks 94 • 1378 Nesbru
www.njff.no

Miljødirektoratet

Postboks 5672 Sluppen • 7485 Trondheim
www.miljodirektoratet.no

Det frivillige Skyttervesen

Postboks 606, Løren • 0507 Oslo
www.dfs.no